

افغانستان آزاد – آزاد افغانستان

AA-AA

چو کشور نباشد تن من مباد بدین بوم و بر زنده یک تن مباد
همه سر به سر تن به کشتن دهیم از آن به که کشور به دشمن دهیم

www.afgazad.com

afgazad@gmail.com

Iran's M.

آئینه ایران

نویسنده: دمیتری مینین (DMITRY MININ)

برگردان: ا. م. شیری

۲۸ می ۲۰۲۴

چشم‌انداز دگرگونی سیاست ایران پس از درگذشت رئیسی

نیروهای علاقه مند به بی‌ثباتی جمهوری اسلامی ایران به نتیجه خلاف رسیده‌اند

علل سقوط هلیکوپتر امریکائی بل- ۲۱۲ که منجر به جان باختن ابراهیم رئیسی، رئیس جمهور و حسین امیر عبداللہیان، وزیر امور خارجه ایران شد، حتی پس از تشییع جنازه آن‌ها همچنان ناروشن است. بر اساس اعلام ستاد کل نیروهای مسلح ایران، هیچ اثری از تأثیر خارجی بر روی بالگرد مشاهده نشد. در عین حال، خدمه هیچ مشکلی را گزارش نکردند. تنها چیزی که باقی می‌ماند، خرابی ناگهانی تجهیزات حیاتی بالگرد است که یا به دلیل کهنگی و فرسودگی آن در اثر تحریم‌های چندین ساله امریکا و یا در نتیجه نقص عمدی وارد شده در آن امکان‌پذیر است. عموم مردم ایران و همچنین کارشناسان زیادی در خاورمیانه در مجموع، به احتمال زیاد طرفدار نسخه دوم هستند، اما اثبات آن بسیار دشوار است. چنین کاری را فقط افراد حرفه‌ای در حوزه تخصصی خود می‌توانند انجام دهند. مثلاً، افراد سازمان سیا یا موساد، و آن‌ها می‌دانند چگونه ردپای خود را پنهان کنند.

به هر حال، در اطراف ایران که یک بازیگر مهم در صحنه سیاسی منطقه و جهان است، در حال حاضر پیش‌بینی‌های مختلفی درباره نتیجه انتخابات ریاست‌جمهوری جدید که برای ۲۸ جون [۸ تیر ماه- سرطان] تعیین شده است، انجام می‌شود. تغییرات احتمالی در حدود و ثغور کلی قدرت ایران با توجه به نقش ویژه مقام معظم رهبری حضرت آیت‌الله خامنه‌ای در آن و چشم‌انداز دگرگونی سیاست خارجی تهران مورد تحلیل قرار می‌گیرد.

به ویژه امریکا و اسرائیل علاقه مندی خود را به آشفتگی در ایران و انتقال قدرت در آنجا، اگر نه به اتکای نیروهای آشکارا طرفدار غرب، بلکه، حداقل با تکیه بر محافظه‌کاران تا اصلاح‌طلبان معتدل‌تر به رهبری طایفه لاریجانی پنهان نمی‌کنند. رسانه‌های غربی این نسخه را به طور گسترده تبلیغ می‌کنند که در پس سقوط هلی‌کوپتر، مبارزه داخلی بر سر قدرت پنهان است. به خصوص این که رئیسی به عنوان یکی از نامزدهای جانشینی آیت‌الله خامنه‌ای (۸۵ ساله) و ظاهراً رقیب مجتبی، پسر آیت‌الله خامنه‌ای گمان می‌شد.

غرب جدا کردن این کشور از چین و روسیه را هدف اصلی ستراتیژی خود در خصوص تغییرات احتمالی در سیاست رهبری آینده ایران قرار داده است. همسایگان منطقه امیدوارند که روند اخیر تهران در جهت عادی‌سازی روابط با آن‌ها ادامه یابد و حمایت ایران از جوامع شیعه در آن‌ها متوقف شود.

تا کنون، چیدمان جدید نیروهای سیاسی در کشور و اولین اظهارات مقامات پس از این فاجعه حاکی از آن است که روابط سال‌های اخیر ایران با شرکای مسکو و بیجینگ و سایر کشورهای بریکس را چیزی تهدید نمی‌کند. حتی نزدیکی‌های جدید با همسایگان خاورمیانه‌ای برنامه‌ریزی شده است. اما، غربی‌ها دلیلی برای نگرانی دارند. و آن این است که اگر واقعاً می‌خواستند در ایران کسی را بترسانند، همانطور که حادثه اخیر نشان داد، احتمالاً به نتیجه کاملاً خلاف رسیدند.

مخالف حاکم ایران توانایی خود را برای تحکیم سریع و کنترل مطمئن اوضاع در کشور نشان دادند. محمد مخبر، معاون اول رئیس جمهور، جانشین موقت رئیس جمهور متوفی، به محافظه‌کاری و سیاست ضدغربی شدیدتر مشهور است. مخبر ۶۸ ساله که دارای دکترای حقوق بین‌الملل است و نقش مهمی در تلاش‌های ایران برای دور زدن تحریم‌های غرب بر صنعت نفت این کشور داشت، در طول جنگ ایران و عراق در دهه ۱۹۸۰ به عنوان افسر در سپاه پاسداران انقلاب اسلامی خدمت می‌کرد.

مخبر که مشخصاً در انتخابات ریاست جمهوری آتی شانس بیشتری دارد، در اولین گام‌های خود، بُردار اصلی ستراتیژی سیاست خارجی خود مشتمل بر آشتی کامل با همسایگان، حفظ و تقویت روابط با شرکای ستراتیژیک و مخالفت قاطع با غرب را نشان داد. رئیس جمهور موقت گفت: «غرب آسیا به تقویت روابط ایران و عربستان نیاز فوری دارد». به ویژه، وی هنگام دریافت پیام تسلیت محمد بن سلمان، ولیعهد عربستان سعودی، به وی گفت که «روابط ایران و عربستان سعودی مهمترین روابط برای جهان اسلام است. «به گفته وی،» با وجود مخالفت برخی قدرت‌ها، روابط ما به سطح خوبی رسیده و منطقه به چنین روابطی به شدت نیاز دارد». شاهزاده محمد نیز ضمن موافقت با وی، دعوت او برای سفر به ایران در آینده نزدیک را پذیرفت. بدیهی است که این سفر، عادی‌سازی نهایی روابط بین دو کشور «سنگین وزن» منطقه را رقم خواهد زد.

علی باقری کنی، عهده‌دار موقت وظایف وزیر امور خارجه نیز به همین خط پای‌بند است، با بحرین که قبلاً با تهران دشمنی داشت، در مورد برقراری روابط دیپلماتیک مذاکره کرد (در بحرین با اکثریت جمعیت شیعه، سلسله سنی حاکم است). عبداللطیف الزیانی، وزیر امور خارجه بحرین که در مراسم سوگواری شرکت داشت، آمادگی خود را برای این امر تأیید کرد.

باقری کنی همچنین با همتای روس خود، سرگئی لاوروف که با وی تماس گرفت، درباره برنامه‌های همکاری دوجانبه و چندجانبه با او مذاکره کرد. به گفته وی، مسیر به سوی نظم جهانی عادلانه مبتنی بر چندقطبی همچنان انتخاب ستراتیژیک ایران و روسیه خواهد بود. به این ترتیب، او گمانه‌زنی‌های غرب مبنی بر این را که اتحاد تهران و مسکو تقریباً انتخاب شخصی رئیس جمهور فقید، رئیسی است و در آینده ممکن است متزلزل شود، رد کرد.

علاوه بر این، باید در نظر داشت که محمد مخبر، سرپرست ریاست جمهوری ایران، همواره از توسعه شراکت و روابط نزدیک ایران با روسیه حمایت نموده و رئیس هیأت ایرانی در مذاکرات موفق در مورد جوانب نظامی همکاری بین دو طرف در سال ۲۰۲۲ بود.

ظاهراً اتفاقی نیست که در رسانه‌های ایران گزارش‌هایی در خصوص برنامه‌ریزی جمهوری اسلامی برای افزایش ۵۰ درصدی صادرات محصولات نظامی خود و ورود به ده کشور برتر دنیا از نظر فناوری‌های صنایع دفاعی در ایران منتشر شده است.

کاظم جلالی، سفیر ایران در روسیه در مسکو در مراسم سوگواری ویژه مسلمانان ایران، روسیه، آذربایجان، افغانستان و تاجیکستان گفت که ایران و روسیه حتی پس از شهادت ابراهیم رئیسی، رئیس جمهور و حسین امیرعبداللهیان، وزیر امور خارجه ایران «به تقویت روابط خود ادامه خواهد داد». وی همچنین از دلسوزی و کمک‌های مقامات ارشد روسیه از همان لحظات اول ناپدید شدن بالگرد حامل رئیسی و همراهانش در شمال غرب ایران در ۲۹ اردیبهشت ماه-تور- قدردانی کرد.

در حالی که محافل رسمی ایران در شرایط کنونی با خویشتن‌داری شدید رفتار کردند و از تهمت زدن به کسی خودداری می‌کنند، اما در غرب، طبق معمول، از آن برای ایجاد ترس جدید در مورد خطری که گویا از تهران سرچشمه می‌گیرد، استفاده می‌کنند. به عنوان مثال، برخی از کارشناسان ایران نگرانی می‌کنند که پس از این حادثه، بازداشتن تهران از تکمیل برنامه هسته‌ای ملی خود به عنوان تنها ضامن پایدار در برابر مداخله خارجی در امور داخلی، به ویژه، با حرکت ایران در مسیر مقابله با مداخله نظامی پیشگیرانه آمریکا و متحدانش به منظور جلوگیری از دستیابی ایران به تسلیحات هسته‌ای کاملاً مشکل خواهد بود. چه کسی می‌داند، شاید این در محاسبات شخصی لحاظ شده باشد.

برگرفته از: بنیاد فرهنگ ستراتیژیک

۷ خرداد- جوزا ۱۴۰۳